

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

Теорія та технології соціальної роботи

підготовки бакалавра

спеціальності 231 Соціальна робота

освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «Теорія та технології соціальної роботи» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Розробник: Петрович Валерій Степанович, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(доц. Чернета С.Ю.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол №1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

(доц. Чернета С.Ю.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота ОПП Соціальна робота. Соціальна педагогіка, ОС бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>270/ 9</u>		Рік навчання <u>3</u>
		Семестр <u>5,6-ий</u>
		Лекції <u>44</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) <u>46</u> год. Лабораторні _____ год. Індивідуальні _____ год.
	Самостійна робота <u>164</u> год.	
	Консультації <u>16</u> год.	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача (- ів)

Прізвище, ім'я та по батькові – Петрович Валерій Степанович

Науковий ступінь – кандидат педагогічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація

Телефон – 050 605 65 47,

Електронна пошта: petrovichv@ukr.net Petrovich.Valeriy@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Соціальна робота належить до професій, які формуються та утверджуються для задоволення нагальних потреб суспільства і його громадян. Вона створює належні умови не лише для соціального захисту соціально вразливих індивідів, груп, громад, але й для розвитку їхньої спроможності вибудовувати своє життя, мобілізуючи внутрішні та зовнішні ресурси для подолання складних життєвих обставин. Освітній компонент «Теорія та технології соціальної роботи» належить до циклу нормативних дисциплін професійної підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Вивчається в п'ятому та шостому семестрах, формою контролю є залік та екзамен, на вивчення освітнього компонента відведено 9 кредитів (270 годин), у тому числі: 44 год. лекційних, 46 год. практичних, 16 год. консультацій та 164 год. самостійної роботи.

Предметом вивчення освітнього компонента є сукупність сформованих у процесі пізнавальної й практичної діяльності уявлень, концепцій, понять, які відображають закони, закономірності, принципи, тенденції розвитку соціальної роботи, обґрунтовують стратегії, моделі практики й техніки допомоги окремим особам, сім'ям, групам, спільнотам та організаціям у випадку виникнення у них соціальних та особистих труднощів; комплекс способів і дій, спрямованих на встановлення, збереження чи покращання соціального функціонування об'єкта (індивіда, групи, громади), а також на попередження негативних соціальних процесів.

1. Пререквізити: Для освоєння освітнього компонента використовують знання, вміння і

навички сформовані у ході вивчення ОК «Вступ до соціальної роботи», «Історія соціальної роботи», «Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки дітей та молоді».

Постреквізити: Освоєння даного освітнього компонента є необхідним для подальшого вивчення ОК «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів», «Соціальний супровід сім'ї», «Соціальна діагностика та консультивання», «Соціальна робота з військовослужбовцями та членами їх сімей», «Практикум з написання соціальних проєктів», написання курсових робіт з соціальної педагогіки, з теорії та технологій соціальної роботи, кваліфікаційної роботи, виробничих практик.

3. Мета – формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про соціальну роботу як теорію, практику, навчальну дисципліну та сферу професійної діяльності; ознайомлення майбутніх соціальних працівників/фахівців із соціальної роботи/соціальних педагогів з основними характеристиками загальних, міждисциплінарних та прикладних соціальних технологій та технологій соціальної роботи й формування готовності до їх використання на практиці в роботі з різними групами населення та в різних сферах життєдіяльності суспільства.

Основними завданнями освітнього компонента «Теорія та технології соціальної роботи» є:

– формування цілісного уявлення про предмет, основні теоретичні засади соціальної роботи, її місце в суспільстві;

– ознайомлення із сутністю, специфікою об'єктів і суб'єктів соціальної роботи; життєвими реаліями різних цільових груп користувачів; функціоналом державних та недержавних організацій, що надають соціальні послуги різним категоріям клієнтів;

– ознайомлення майбутніх соціальних працівників/ФСР з теорією та методологією соціальної роботи, її основними принципами, цінностями та завданнями; розкриття специфіки використання технологій соціальної роботи у різних сферах життєдіяльності суспільства та з різними категоріями;

– розкриття актуальної проблематики сучасних моделей організації соціальної та соціально-педагогічної роботи, які склалися в Україні і за її межами;

– оволодіння уміннями аналізувати та оцінювати ситуації, чітко визначати шляхи й способи оптимального вирішення соціальних проблем, обирати відповідний інструментарій для здійснення соціальної діяльності;

– ознайомлення з організаційно-практичними аспектами соціальної інтеграції, адаптації та соціалізації груп та індивідів, у першу чергу дітей та молоді;

– формування у здобувачів освіти фахових компетентностей та навичок практичної роботи з використанням засвоєних загальних та спеціальних/прикладних технологій, методів та прийомів.

4. Освітній компонент спрямований на формування інтегральної компетентності ІК. здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної і соціально-педагогічної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов);

загальних компетентностей

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

фахових компетентностей

ФК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних і соціально-педагогічних процесів.

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі осіб та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК 6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

ФК 8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

ФК 9. Здатність оцінювати соціальні і соціально-педагогічні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

ФК 10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних і соціально-педагогічних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

ФК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК 12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту; сприяти соціальній інтеграції вразливих категорій населення, дітей та молоді з інвалідністю у соціальному середовищі.

ФК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проєктів і програм.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ФК 19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи і соціальної педагогіки.

ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної, соціально-педагогічної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи і соціальної педагогіки, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної, соціально-педагогічної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення профілактичних, реабілітаційних та інших заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН 7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.

ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків, різних видів насильства та складних життєвих обставин.

ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів, у тому числі осіб та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН 16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів професійної діяльності, надавати їм психологічну підтримку, консультаційну допомогу й наснажувати клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН 22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

ПРН 23. Конструювати процес та результат соціальної, соціально-педагогічної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

ПРН 25. Здійснювати соціально-педагогічну і соціально-правову підтримку, соціальну інтеграцію вразливих категорій населення, дітей та молоді з інвалідністю у соціальному середовищі

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати; гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE, Office 365, вебсервіс Google Classroom), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні: вправи.*

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою, електронними джерелами; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю ¹ / Бали
5 семестр						
Змістовий модуль 1. Соціальна робота як взаємозв'язок теорії і практики. Характеристика базових теорій та моделей соціальної роботи						
Тема 1.1. Міжнародні та українські визначення соціальної роботи. Структура сучасної соціальної роботи.	9	2	2	4	1	ДС, ДБ/ 3,5
Тема 1.2. Об'єкти та суб'єкти, закономірності й принципи соціальної роботи. Прийняття	9	2	2	4	1	ДС, ДБ/ 3,5

професійних рішень у соціальній роботі						
Тема 1.3. Сучасні уявлення щодо призначення теорій соціальної роботи. Еволюція методології соціальної роботи. Класифікація теорій та моделей соціальної роботи	9	2	-	7	-	РМГ/-
Тема 1.4. Застосування психологічно-орієнтованих теорій у соціальній роботі. Психодинамічна модель соціальної роботи. Когнітивно-біхевіористські (поведінкові) моделі соціальної роботи. Гуманістично-екзистенційні підходи в соціальній роботі	13	2	2	8	1	РМГ/3,5
Тема 1.5. Застосування соціологічно-орієнтованих теорій у соціальній роботі Системна модель соціальної роботи. Соціально-екологічний підхід та практики в соціальній роботі. Соціально-радикальна модель. Рольова теорія	9	2	2	4	1	РЗ/К/3,5
Тема 1.6. Застосування комплексних (біопсихосоціальних, холістичних) теорій та моделей у соціальній роботі Теорія кризового втручання в соціальній роботі. Зосереджена на завданні модель соціальної роботи. Сімейна терапія. Психосоціальна терапія як ефективні моделі соціальної роботи в сучасних умовах	13	2	2	8	1	РЗ/К/3,5
Тема 1.7. Використання у сучасній соціальній роботі феміністичних підходів і практик	9	2	2	4	1	РМГ/3,5
Тема 1.8. Сучасні перспективи (напрями теорії та практики) соціальної роботи. Підхід, орієнтований на сильні сторони клієнтів. Сутність	9	2	2	5	-	ДС, ДБ/ 3,5

та складові зеленої соціальної роботи						
Тема 1.9. Сучасні концепції, важливі для соціальної роботи. Якість життя. Ексклюзія (соціальне виключення) і інклюзія (включення). Стигма та дискримінація. Резильєнс (стресостійкість). Емпаурмент (наснаження) й активізація як базові моделі й практики в сучасній соціальній роботі.	11	2	2	7	-	ДС, ДБ; РМГ/3,5
Тема 1.10. Загальна характеристика провідних методів та форм соціальної роботи. Стратегії втручання (інтервенції) в соціальній роботі	9	-	2	6	1	ДС, ДБ/3,5
Тема 1.11. Індивідуальна соціальна робота. Ведення випадку в соціальній роботі	9	2	2	4	1	РЗ/К/3,5
Тема 1.12. Теорія і практичні моделі групової соціальної роботи	13	2	2	9	-	РМГ/3,5
Тема 1.13. Соціальна робота в спільноті. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді.	13	2	2	9	-	ДС, ДБ; РМГ/3,5
Контрольна робота						58
Разом за модулем 1	135	24	24	79	8	100
6 семестр						
Змістовий модуль 2. Загальні (функціональні) технології соціальної роботи. Особливості соціальної роботи в різних сферах життєдіяльності людини						
Тема 2.1. Технологія як спосіб організації соціальної роботи й соціально-педагогічної діяльності та умова їх оптимізації.	8	2	-	5	1	ДС, ДБ; РМГ/-
Тема 2.2. Технологія та методи соціально-діагностичної роботи. Експертиза та оцінка ефективності соціальної роботи	9	2	2	4	1	ДС, ДБ; РМГ/4
Тема 2.3. Технології профілактичної роботи соціального працівника/ ФСР/ соціального педагога	8	-	2	6	-	РЗ/К; РМГ/4

Тема 2.4. Соціальна терапія і технології її здійснення	9	-	2	6	1	РМГ/4
Тема 2.5. Технології соціальної абілітації та реабілітації в роботі ФСР/соціального педагога	9	2	2	4	1	РМГ, РЗ/К/3,5
Тема 2.6. Технології соціального та соціально-психологічного консультування, представництва інтересів та посередництва.	9	2	2	4	1	РМГ, РЗ/К/3,5
Тема 2.7. Технології зв'язку з громадськістю та взаємодії зі ЗМІ в соціальній роботі.	8	2	-	6	-	ДС, ДБ, РМГ/-
Тема 2.8. Рекламно-інформаційні та інформаційно-роз'яснювальні технології в соціальній роботі.	8	-	2	6	-	РМГ, РЗ/К /3,5
Тема 2.9. Технології сімейно-орієнтованої соціальної роботи. Оцінка потреб дитини та сім'ї	10	2	2	5	1	РЗ/К/3,5
Тема 2.10. Технології соціальної роботи з особами з інвалідністю та їхніми сім'ями.	8	2	2	4	-	ДС, ДБ; РМГ/3,5
Тема 2.11. Особливості використання технологій соціально-педагогічної роботи в освітньо-виховних закладах	9	-	2	6	1	ДС, ДБ; РМГ/3,5
Тема 2.12. Технології соціальної роботи з молоддю.	8	2	-	6	-	РМГ/-
Тема 2.13. Технології соціальної роботи з жінками	8	-	2	5	1	РМГ/3,5
Тема 2.14. Специфіка соціальної роботи з людьми похилого віку та пенсіонерами.	8	2	-	6	-	РЗ/К, РМГ/-
Тема 2.15. Соціальна спрямованість діяльності неурядових організацій. Волонтерська соціальна робота.	8	-	2	6	-	ДС, ДБ/ 3,5
Тема 2.16. Професійна деформація особистості соціального працівника та	8	2	-	6	-	РМГ, ДС, ДБ/-

прийоми й техніки попередження і подолання професійного (емоційного) вигорання фахівців соціальної сфери.						
Разом за змістовим модулем 2	135	20	22	85	8	40
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60/Т
ІНДЗ						-
Всього годин/ Балів	270	44	46	164	16	100

Примітки: ^{1/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота тощо.

6.Завдання для самостійного опрацювання

Важливе значення при вивченні освітнього компонента «**Теорія та технології соціальної роботи**» має організація **самостійної роботи здобувачів освіти**. Самостійна робота з освітнього компонента здійснюється за такими напрямками: підготовка теоретичних питань до семінарських занять; опрацювання першоджерел (друкованих видань та інтернет-ресурсів); виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань, вирішення/розв’язання кейсів; підготовка до підсумкових модульних робіт; підготовка до заліку та екзамену

Змістовий модуль 1. Соціальна робота як взаємозв’язок теорії і практики. Характеристика базових теорій та моделей соціальної роботи

Тема 1.1. Міжнародні та українські визначення соціальної роботи. Структура сучасної соціальної роботи.

Питання та завдання для самоконтролю та самостійного опрацювання

1. Яку роль, на Вашу думку, відіграють соціальні працівники/ФСР в суспільному житті?
2. Чи є зміст соціальної роботи однаковим у різних країнах? Що, на Вашу думку, перешкоджає уніфікації соціальної роботи?
3. Спробуйте визначити відмінність між соціальною роботою і медициною, соціальною роботою і педагогікою, соціальною роботою і юриспруденцією.
4. Яке з визначень соціальної роботи Вам подобається найбільше? Чому?
5. Які існують підходи до визначення соціальної роботи як науки?
6. У чому, на Вашу думку, полягає призначення соціальної роботи як навчальної дисципліни?
7. Чим обумовлюється наявність рівнів соціальної роботи? Дайте характеристику цих рівнів.
8. У чому полягає відмінність традиційного й сучасного бачення компонентів соціальної роботи.

Тема 1.2 . Об’єкти та суб’єкти, закономірності й принципи соціальної роботи. Прийняття професійних рішень у соціальній роботі

1. Які критерії та пріоритети можна застосовувати при визначенні клієнтів соціальних служб?
2. Яким чином можна запобігати стигматизації у роботі з різними категоріями клієнтів соціальної роботи?
3. Як, на вашу думку, впливає знання суті закономірностей і принципів на характер роботи соціального працівника (педагога).
4. Які принципи відносяться до специфічних (інструментальних)? Чому соціальний працівник/ФСР має керуватися ними в своїй професійній діяльності?
5. Чи можете пригадати приклади реалізації принципу *опори на власні сили*, який опирається на позитивний потенціал особистості та її прагнення сприйняти соціальний вплив, з літературних джерел, власного життєвого досвіду чи зі своєї практики роботи в певній соціальній службі?
6. Дайте своє трактування двом типам альтруїстичних мотивів: особистісно-нормативному

(мотив морального обов'язку) і емоційного (мотив співчуття).

7. Чому, на Вашу думку, для соціальної роботи важливими є етичні принципи та професійні цінності? Які цінності найбільш імпонують вам?

8. Як Ви розумієте «конфіденційність» у соціальній роботі? Як, на Вашу думку, має вестися та зберігатися інформація про клієнтів?

9. Яка з моделей прийняття професійних рішень (патерналістична, інструментальна, контрактна, персоналістична) є, на Вашу думку, найтипівішою для соціальних працівників в Україні?

10. Що може допомогти вирішити складні ситуації професійного вибору?

Тема 1.3. Сучасні уявлення щодо призначення теорій соціальної роботи. Еволюція методології соціальної роботи. Класифікація теорій та моделей соціальної роботи

1. Що дає практичним соціальним працівникам застосування теорії?

2. Чи всі теорії соціальної роботи пов'язані з певними техніками втручання?

3. Чим, на Вашу думку, викликана багатоманітність теоретичних моделей соціальної роботи?

4. Чим можна пояснити еволюцію підходів у соціальній роботі?

5. Які теорії об'єднує група психологічно орієнтованих моделей соціальної роботи?

6. Які соціологічно орієнтовані моделі застосовують у практиці соціальної роботи?

7. Яка класифікація теорій і теоретичних моделей соціальної роботи Вам подобається більше? Обґрунтуйте свою думку.

Тема 1.4. Застосування психологічно-орієнтованих теорій у соціальній роботі.

Психодинамічна модель соціальної роботи. Когнітивно-біхевіористські (поведінкові) моделі соціальної роботи. Гуманістично-екзистенційні підходи в соціальній роботі

1. У чому полягають основні засади психодинамічного підходу? Як можна застосовувати психодинамічний підхід у сучасній соціальній роботі?

2. Розкрийте зміст структурної концепції психічної діяльності З. Фрейда.

3. Визначіть суть та основні напрями сучасного психоаналізу.

4. Які психоаналітичні техніки роботи з клієнтами Вам відомі?

5. Яким чином використовуються основні техніки когнітивізму в практичній соціальній роботі? У чому проявляються недоліки когнітивної теорії?

6. Яким чином використовуються основні техніки біхевіоризму в практичній соціальній роботі?

7. Чому біхевіоризм відноситься до психологічно-орієнтованих теорій?

8. У чому проявляються недоліки біхевіористської теорії?

9. Які приклади когнітивно-біхевіористського підходу в соціальній роботі Ви можете навести?

10. Чи є використання гуманістичної теорії поширеним і значущим у соціальній роботі? У чому проявляються недоліки гуманістичної теорії?

11. Чому екзистенційна теорія відноситься до психологічно-орієнтованих?

12. Чи є використання екзистенційної теорії поширеним і значущим у соціальній роботі? Яким видам соціальної роботи надають перевагу екзистенціалісти (індивідуальна, групова, робота з сім'єю)?

Тема 1.5. Застосування соціологічно-орієнтованих теорій у соціальній роботі. Системна модель соціальної роботи. Соціально-екологічний підхід та практики в соціальній роботі.

Соціально-радикальна модель. Рольова теорія

1. Чому теорію систем відносять до соціологічних умовно?

2. Наведіть приклад прояву синергії в будь-якій групі осіб.

3. Що може стримувати соціальних працівників, які хотіли б застосовувати у своїй практиці системний підхід?

4. Чому ідея створення підтримуючих мереж є центральною у теорії систем?

5. Поясніть, чому екологічний підхід у соціальній роботі спирається на теорію систем?

6. Які техніки можуть використовуватись в рамках концепцій життєвого стресу, протистояння, життєвої ніші та ареалу, родинності, навичок?

7. У чому ви бачите переваги і недоліки соціально-екологічної моделі соціальної роботи?

8. Розкрийте значення освітніх заходів у межах радикального підходу в соціальній роботі.
9. У чому відмінності між радикальними і нерадикальними підходами в соціальній роботі?
10. Виділіть сильні сторони та недоліки соціально-радикальної моделі.

Тема 1.6. Застосування комплексних (біопсихосоціальних, холістичних) теорій та моделей у соціальній роботі. Теорія кризового втручання в соціальній роботі. Зосереджена на завданні модель соціальної роботи. Сімейна терапія. Психосоціальна терапія.

1. Що дає теорія кризового втручання соціальним працівникам?
2. У яких випадках доцільним є кризове втручання?
3. Наведіть приклади використання технік, характерних для кризового консультування.
4. У яких випадках використовується метод інтенсивного догляду (опіки)?
5. У випадках гострої чи хронічної кризи чи є ефективним кризове втручання?
6. У яких випадках найбільш часто використовується кризове консультування?
7. У чому, на Вашу думку, полягають переваги зосередженої на завданні моделі?
8. У яких випадках застосовуються елементи зосередженої на завданні моделі? У яких випадках робота в межах цієї моделі вважається завершеною?
9. Із чим пов'язані обмеження використання зосередженої на завданні моделі? Який етап роботи за цією моделлю Вам видається найскладнішим? Поясніть свою думку?
10. Яка відмінність між тим, щоб працювати з сім'єю як із системою, і тим, щоб працювати з окремими індивідами, котрі є членами сім'ї?
11. Спробуйте скласти соціальну історію своєї сім'ї, відобразивши її функціонування та структуру. Побудуйте графічну схему стосунків у сім'ї (скажімо генограму трьох поколінь)?

Тема 1.7. Використання у сучасній соціальній роботі феміністичних підходів і практик

1. Поясніть значення основних ідей фемінізму та фокусів практики феміністичної соціальної роботи.
2. Які підходи до практики соціальної роботи пропонує радикальний фемінізм?
3. Підготуйте реферативні повідомлення про сучасних дослідниць феміністичної соціальної роботи: Лени Доминеллі, Марі Валентич та Ейлен МакЛеод.
4. Розкрийте ключові ідеї статті Ярошенко А., Семигіної Т. Феміністична соціальна робота як професійне інвестування в жіночу солідарність. *Вісник АПСВТ*. 2019. №1. С.13-29

Тема 1.8. Сучасні перспективи (напрями теорії та практики) соціальної роботи. Підхід, орієнтований на сильні сторони клієнтів. Сутність та складові зеленої соціальної роботи

1. Опрацюйте видання: Павловский А. Социальная работа с подростками с опорой на сильные стороны: практ пособ. К. 2015. 108 с. URL: <http://afew.org.ua/wp-content/uploads/2016/02/Sotsialnaya-rabota-s-podrostkami-s-oporoy-na-silnyie-storonyi.pdf>
2. Розкрийте ключові інструменти підходу, орієнтованого на сильні сторони клієнтів.
3. Підготуйте реферативні повідомлення про фундаторів підхід, орієнтований на сильні сторони клієнтів: Флоренс Холліс, Ен ВАйк, Чарльз Репп, Пам Салліван
4. Запропонуйте своє розуміння ключової ідеї зеленої соціальної роботи: потрібно забезпечити доступність ресурсів, екологічну справедливість і сталий (збалансований) розвиток суспільства.
5. Як ви думаєте, чому соціальна робота в останні десятиліття набуває зеленого кольору?
6. Підготуйте реферативні повідомлення про фундаторів зеленої соціальної роботи: Лени Доминеллі, Джефа Пітерса, Джон Коатс, Мела Грея.

Тема 1.9 . Сучасні концепції, важливі для соціальної роботи. Якість життя. Ексклюзія (соціальне виключення) і інклюзія (включення). Стигма та дискримінація. Резильєнс (стресостійкість). Емпаурмент (наснаження) й активізація як базові моделі й практики в сучасній соціальній роботі.

1. Чи погоджуєтесь ви з думкою, що якість життя – це комплексна інтегральна характеристика становища людини/групи в різних соціальних системах. Якщо так. То аргументуйте свої міркування.
2. Які інтервенції соціальної роботи є доцільними задля підвищення якості життя індивідів, груп, громад?

3. Дайте власне тлумачення термінів ексклюзія та інклюзія.
4. Наведіть та охарактеризуйте основні прояви (маніфестації) стигми в житті людини?
5. Розкрийте специфіку роботи соціального працівника щодо посилення резилієнс клієнта (здатності людини відновлюватись до нормального функціонування після впливу надзвичайної ситуації)
6. Окресліть актуальні напрями та зміст психосоціальної допомоги особистості дитини в умовах конфліктних та постконфліктних ситуацій.
7. В чому проявляються особливості надання психологічної допомоги особам, які пережили втрату близької людини внаслідок бойових дій?
8. У чому полягають основні ідеї Паоло Фрейра?
9. Які дії/прийоми/техніки соціального працівника більш доцільні при наснаженні індивідуального клієнта, а які – при активізації певної спільноти чи громади?

Тема 1.10. Загальна характеристика провідних методів та форм соціальної роботи. Стратегії втручання (інтервенції) в соціальній роботі

1. Хто із вітчизняних та зарубіжних учених досліджував методи соціально-педагогічної діяльності.
2. Як ви розумієте сутність та особливості методів соціальної роботи?
3. Яка із існуючих класифікацій методів соціальної роботи, на ваш погляд, є найбільш повною?
4. Ознайомтеся з класифікацією методів соціально-педагогічної діяльності за Р.°Овчаровою. Порівняйте класифікацію методів Р. Овчарової з класифікаціями інших авторів.
5. У чому виявляється інтегративний характер методів соціально-педагогічної роботи.
6. Дайте власну оцінку існуючим моделям побудови процесу соціального втручання.
7. Розкрийте логіку взаємодії у процесі соціального втручання.
8. Проаналізуйте основні моделі втручання з точки зору їх ефективності.
9. Обґрунтуйте стандарти типів втручання як моделей.
10. Уявіть, що Ви допомагаєте матері, у якої дитина має розумову відсталість. Які стратегії втручання можуть бути доцільними в такому випадку?

Тема 1.11. Індивідуальна соціальна робота. Ведення випадку в соціальній роботі

1. Опишіть зміст і принципи індивідуальної соціальної роботи, розкрийте їх зміст.
2. Які методи збору інформації про клієнта Вам доводилося використовувати у своїй роботі?
3. Проаналізуйте техніки і прийоми індивідуального інтерв'ю в соціальній роботі.
4. Зробіть опис індивідуального випадку, охарактеризуйте його структуру.
5. Яку роль відіграє представництво інтересів клієнта в індивідуальній соціальній роботі? Назвіть відомі Вам форми представництва?

Тема 1.12. Теорія і практичні моделі групової соціальної роботи

1. Використовуючи власний досвід та знання, визначте, в чому полягає відмінність групової роботи від індивідуальної.
2. Чим, на вашу думку, група відрізняється від інших спільностей людей?
3. Що ви розумієте під поняттям «ефект групи»? В чому полягає його сутність.
4. Яким чином здійснюється підготовка до роботи групи?
5. Яким чином надається зворотній зв'язок під час групової роботи?
6. Як ви гадаєте, чи обов'язково потрібна допомога професіоналів на етапі становлення групи самодопомоги (групи взаємодопомоги)?
7. Охарактеризуйте методи оцінювання групової динаміки і групової ефективності. Які різновиди груп у майбутньому ви як фахівець могли б вести?
8. Напишіть програму роботи групи сімейної освіти для молодого подружжя (мета, завдання, теми, форми роботи)

Тема 1.13. Соціальна робота в спільноті. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді.

1. Як визначається громада у працях зарубіжних науковців?
2. Охарактеризуйте територіальну громаду в Україні.

3. Перерахуйте основні якості та характеристики громади.
4. Які проблеми існують в законодавчому регулюванні діяльності територіальної громади?
5. На що мають бути спрямовані дії спеціалістів соціальної сфери, які працюють в громаді?
6. Спробуйте визначити, членом скількох громад Ви є? Окресліть проблеми, які на вашу думку, потребують вирішення у межах територіальної громади, в якій ви проживаєте.
7. Чи можете Ви визначити відмінність між організацією та громадою?
8. З якою метою соціальний працівник складає карту громади?
9. Охарактеризуйте вісім базових моделей практичної роботи в громаді (за американською «Енциклопедією соціальної роботи» (1995)): організація сусідів та громадськості; організація функціональних громад; соціальний та економічний розвиток громади; соціальне планування; розвиток програм та зв'язків у громаді; політичні та соціальні дії; коаліції; соціальні рухи.
10. Обґрунтуйте альтернативний підхід до виділення моделей організації громади: модель організаційних зв'язків; модель зустрічей у домівках; модель коаліцій; модель соціальних мереж.

Змістовий модуль 2. Загальні (функціональні) технології соціальної роботи. Особливості соціальної роботи в різних сферах життєдіяльності людини.

Тема 2.1. Технологія як спосіб організації соціальної роботи й соціально-педагогічної діяльності та умова їх оптимізації

1. Чим можна пояснити багатоманітність соціальних технологій. Які фактори обумовлюють багатоманіття технологій соціальної роботи?
2. Охарактеризуйте етапи розробки технології соціальної роботи.
3. Назвіть групи технологій соціальної роботи.
4. Які функції технологій соціальної роботи виділяють дослідники?
5. Розробіть перелік об'єктивних та суб'єктивних умов реалізації соціально-педагогічних технологій. Обґрунтуйте свій вибір.
6. Дайте характеристику дослідницьких (пізнавальних) соціально-педагогічних технологій
7. Дайте характеристику прикладних (практичних) соціальних технологій.
8. Дайте загальну характеристику освітніх соціально-педагогічних технологій.

Тема 2.2. Технологія та методи соціально-діагностичної роботи. Експертиза та оцінка ефективності соціальної роботи

1. Опишіть суб'єктивні та об'єктивні помилки соціальної діагностики та шляхи їх мінімізації.
2. Проаналізуйте можливі форми та моделі діагностики проблем соціального характеру.
3. Якими є оптимальні методики у процесі діагностики різних груп населення.
4. Що соціальному працівнику/педагогові треба знати, уміти для здійснення діагностичної функції?
5. У чому полягає роль діагностики у вирішенні соціальної проблеми.
6. Підберіть необхідний інструментарій для проведення діагностики однієї з обраних проблем (обдарованості учнів, рівня агресивності підлітків, схильності до адиктивної поведінки, рівня конфліктності особистості, виявлення професійних інтересів, сімейних взаємовідносин тощо).
7. Назвіть моделі експертної роботи і визначте основні відмінності між ними.
8. Розкрийте сутність моніторингу й оцінки як засобів підвищення ефективності надання соціальних послуг.
9. Назвіть об'єкти оцінки у соціально-педагогічній діяльності.
10. Визначте алгоритм оцінки соціальних явищ.

2.3. Технології профілактичної роботи соціального працівника/ ФСП/ соціального педагога

1. Чим відрізняють медичні, юридичні чи інші заходи з профілактики від профілактики в соціальній сфері.
2. Відшукайте нормативно-правові документи, що спрямовані на профілактику тих чи тих негативних явищ.
3. Розкрийте більш детально складові структурної профілактики: профілактика через усвідомлену поведінку; підтримка здоров'я на політичному, соціальному та культурному рівнях;

поширення знань і компетентності в діях серед головних уразливих груп; відповідність стратегіям, зорієнтованим на зміну умов, за яких відбувається прояв певної поведінки; зміцнення солідарності з людьми з вразливих категорій й толерантне ставлення до різних способів життя.

4. Покажіть специфіку здійснення контрольно-репресивної, охоронно-захисної, нейтралізуючої, відволікаючої, виключаючої та «компенсаторної» профілактики.

5. Розробіть програму профілактичного заходу з конкретною цільовою групою, використовуючи форми та методи профілактичної роботи.

Тема 2.4. Соціальна терапія і технології її здійснення

1. Обґрунтуйте необхідність використання в соціальній роботі та соціально-педагогічній діяльності терапевтичних технологій.

2. Поясніть зміст вислову «доглядати за душею».

3. Хто з відомих дослідників вивчав питання використання терапії у соціально-педагогічному аспекті. Підготуйте реферативні повідомлення про фундаторів використання терапії в соціальній роботі.

4. Дайте характеристику моделям терапії у соціальній роботі/соціально-педагогічній діяльності.

5. Підберіть 1-2 терапевтичні методики для презентації їх групі.

6. Підберіть казки, твори, які можна використовувати за методом казкотерапії у роботі з дітьми: а) конфліктними; б) агресивними; в) схильними до правопорушень; г) жертвами насилля.

Тема 2.5. Технології соціальної абілітації та реабілітації в роботі ФСП/соціального педагога

1. Проаналізуйте різні підходи дослідників до визначення поняття «соціальна реабілітація»: визначте спільні риси та відмінності між ними.

2. Назвіть принципи реабілітаційної роботи та розкрийте їх зміст.

3. Окресліть та аргументуйте свій вибір соціальних груп, котрі мають потребу в соціальній реабілітації.

4. Опишіть етапи соціально-реабілітаційної роботи і визначіть їх зміст.

5. Покажіть особливості медико-соціальної, професійно-трудової, соціально-психологічної, соціально-побутової та соціально-рольової реабілітації (на прикладі певних груп клієнтів спеціалізованої соціальної служби).

6. Назвіть етапи проведення соціально-побутової адаптації.

8. Поцікавтесь, які реабілітаційні установи є у населеному пункті, де Ви проживаєте. Визначте, на яких проблемах вони спеціалізуються.

Тема 2.6. Технології соціального та соціально-психологічного консультування, представництва інтересів та посередництва.

1. Назвіть типові та соціальні проблеми, які є предметом соціального консультування.

2. Що передбачає консультативна діяльність?

3. Які моделі консультування існують?

4. Які завдання можна вирішити в процесі консультативної бесіди?

5. Перерахуйте основні вимоги до соціального працівника, який проводить консультацію з клієнтом.

6. Використовуючи інтернет-ресурси та інші інформаційні джерела складіть список наукових видань із теми семінарського заняття.

7. Заповніть таблицю «Етапи і процедури консультативної практики»

Етапи консультації	Процедури консультативного процесу
Підготовчий етап	
Етап налаштування на роботу	
Діагностичний етап	
Рекомендаційний етап	
Контрольний етап	
Етап конструктивної консультативної взаємодії з клієнтом	

Тема 2.7. Технології зв'язку з громадськістю та взаємодії зі ЗМІ в соціальній роботі.

1. Які вимоги ставлять до спеціалістів у галузі PR в сучасних умовах. Охарактеризуйте їх.
2. Підготуйте прес-реліз заходу (акції) за певною тематикою.
3. Розкрийте методику проведення публічних масових заходів та інформаційних кампаній.
4. Створіть один із видів корпоративної продукції із врахуванням особливих потреб осіб із інвалідністю.

Тема 2.8. Рекламно-інформаційні та інформаційно-роз'яснювальні технології в соціальній роботі.

1. Проаналізуйте Закон України «Про рекламу» на предмет його спрямованості на вирішення соціальних проблем громадян.
2. Яку тематику висвітлює соціальна реклама? В чому полягають її функції?
3. Назвіть і покажіть специфіку каналів рекламного впливу. Критерії вибору каналу рекламного впливу.
4. Що є основними складовими ефективності соціальної реклами?
5. Охарактеризуйте етапи підготовки та реалізації соціальної рекламної кампанії.
6. Підготуйте порівняльну таблицю спільного та відмінного у соціальній рекламі та соціальній рекламній кампанії.
7. Створіть рекламний ролик про діяльність організації соціальної сфери або створіть рекламний буклет про надання певної соціальної послуги.

Тема 2.9. Технології сімейно-орієнтованої соціальної роботи. Оцінка потреб дитини та сім'ї.

1. Використовуючи досвід навчально-фахової діяльності (систему практик), висловіть своє ставлення, аргументуючи його, до використання численних класифікацій сім'ї у конкретній практиці соціальної роботи.
2. Розкрийте особливості проходження адаптація сім'ї до сучасних соціально-економічних умов.
3. Якими є характерні проблеми, з якими зіштовхуються батьки в процесі виховання дітей на різних вікових етапах їхнього розвитку?
4. Окресліть методику визначення основної (ключової) проблеми сім'ї. Розкрийте поняття «криза» та «сім'я у кризі».
5. Доведіть твердження про те, що соціальна робота з сім'єю сприяє стабілізації сімейного життя.
6. Опишіть процес залучення громадськості до роботи із сім'єю.
7. Обґрунтуйте з теоретичної та практичної точок зору твердження про те, що соціальна робота з сім'єю є найбільш широким полем діяльності фахівців із соціальної роботи.
8. Як можна здійснити адміністративний вплив на сім'ю з антисоціальною поведінкою батьків.
9. Хто (особи та соціальні інститути) здійснює турботу про дитину, що залишилася без піклування батьків, і які їхні функції?
10. За допомогою «Анкети вивчення взаємовідносин у сім'ї» (за П.Шептенко та Г. Вороніною, український варіант представлений у посібнику *Методи та технології роботи соціального педагога / Авт.-упоряд. С.П.Архипова, Г.Я.Майборода, О.В.Тютюнник. Навч. пос. – К.: Слово, 2011. – С. 254-255*) вивчіть взаємовідносини між членами певної родини, провівши анкетування в цій сім'ї.

Тема 2.10. Технології соціальної роботи з особами з інвалідністю та їхніми сім'ями.

1. Розкажіть про відомі вам зразки здійснення в нашій країні матеріального, соціально-побутового й медичного забезпечення дітей та молоді з інвалідністю.
2. Вкажіть як вирішується проблеми інвалідності в різних регіонах України, зокрема на Волині (на прикладі матеріалів зі ЗМІ).
3. Складіть порівняльну схему діяльності організацій і установ соціального обслуговування осіб із інвалідністю

№ п/п	Назва організації	Об'єкти соціальної	Завдання	Форми, методи, технології соціальної роботи
-------	-------------------	--------------------	----------	---

		роботи		

4. Проаналізуйте, з якою метою створюються громадські організації для осіб з інвалідністю в Україні, їх завдання, функції, напрями діяльності.

5. Проаналізуйте вітчизняні й міжнародні програми і проекти, які реалізуються в Україні в рамках технічної допомоги громадським організаціям осіб із інвалідністю, програм самопомоги й взаємного співробітництва.

6. Визначте, які труднощі і перешкоди існують для інтегративного навчання осіб із інвалідністю.

7. Чим, на вашу думку, викликана стигматизація людей із психофізичними розладами? Яким чином можна запобігти цьому явищу?

Тема 2.11. Особливості використання технологій соціально-педагогічної роботи в освітньо-виховних закладах

1. Проаналізуйте коло осіб, з якими взаємодіє соціальний педагог у закладі загальної середньої освіти.

2. Розкрийте специфіку професійної діяльності соціального педагога у закладі загальної середньої освіти та її відмінність від діяльності звичайних педагогічних працівників, практичного психолога, соціального працівника територіальної громади?

3. Якими нормативно-законодавчими документами регламентується діяльність соціального педагога в системі освіти?

4. Які види соціальних послуг надає учням та їх батькам соціальний педагог у ЗЗСО?

5. Опишіть специфіку організації соціально-педагогічної роботи з батьками в системі освіти?

6. З якою метою, на Вашу думку, впроваджуються у ЗЗСО просвітницько-профілактичні та освітні програми?

7. Якою, на вашу думку, є роль соціального педагога в управлінні школою/ліцеєм.

8. Назвіть основні напрями роботи соціального педагога по організації виховного середовища учнів.

9. Розкрийте специфіку соціально-педагогічного консультування сім'ї і дітей із проблем виховання, взаємостосунків із однолітками, самовиховання та інших соціально-педагогічних проблем.

Тема 2.12. Технології соціальної роботи з молоддю.

1. Дайте стислу характеристику соціально-проблемного «молодіжного поля» і висловіть індивідуально-професійне ставлення до нього.

2. Охарактеризуйте основні напрями та основні принципи соціального захисту молоді в Україні.

3. Охарактеризуйте особливості здійснення соціального захисту молоді в сучасних умовах. Наведіть приклади зі ЗМІ.

4. Ознайомтесь з напрями і програмами діяльності обласного ЦСС чи ЦСС/ЦНСП територіальних громад Волинської області та проаналізуйте їх відповідність потребам молодих людей.

5. Покажіть специфіку діяльності соціальних служб у контексті державної політики із забезпечення прав дітей.

6. Опрацюйте положення про соціальний гуртожиток, центр соціально-психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями, центр соціально-психологічної допомоги, центр для ВІЛ-інфікованих дітей і молоді та заповніть таблицю подану нижче:

Назва закладу соціального спрямування	Основні завдання	Форми роботи з клієнтами

Тема 2.13. Технології соціальної роботи з жінками

1. Визначте основні показники сучасного становища жінок в українському суспільстві.

2. Охарактеризуйте головні правові гарантії соціального захисту жінки в Українській державі.

3.Опрацювавши «Конвенцію щодо ліквідації усіх форм дискримінації жінок», вкажіть у чому може виявлятися соціальна дискримінація жінок в Україні? Наведіть приклади із життєвого досвіду.

4.Як ви вважаєте, що є важливіше для сучасної жінки: робота чи сім'я? Обґрунтуйте свою думку.

5.Які моделі соціальних служб для жінок існують у західній практиці, на вирішення яких проблем вони спрямовані?

6.Як відбувається становлення соціальних служб для жінок в Україні?

7.Створення яких соціальних служб, соціальних програми для жінок, на Вашу думку, є нагальною потребою у Вашому регіоні?

8. У чому полягає сутність сучасного фемінізму?

Тема 2.15. Специфіка соціальної роботи з людьми похилого віку та пенсіонерами.

1.Опишіть особливості процесу старіння. Які чинники, на вашу думку, найбільше впливають на нього?

2.У чому полягають основи теорії старіння населення з позицій соціально-демографічного процесу?

3.Проаналізуйте проблему адаптації до старості й проблему соціальної роботи в цьому напрямі.

4.Охарактеризуйте своєрідність медичних і соціально-психологічних проблем літнього і старечого віку й можливі моделі соціальної роботи в цей період.

5.Яких принципів необхідно дотримуватись при організації соціальної підтримки людей похилого віку?

6.У чому полягає соціальна реабілітація людей похилого віку?

7.Які форми організації громадської активності для людей похилого віку вам відомі?

8.У чому полягає роль і завдання соціальних сервісних інституцій для людей похилого віку.

9. Ознайомтесь і узагальніть досвід роботи з людьми похилого віку й самотніми: а) в територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг); б) геронтологічному пансіонаті; в) осередку патронажних сестер Червоного Хреста. Які заклади для ЛПВ доцільно було б розвивати в Україні?

Тема 2.15. Соціальна спрямованість діяльності неурядових організацій. Волонтерська соціальна робота.

1.Опрацюйте Закон України «Про об'єднання громадян».

2.Покажіть механізм взаємодії держави та третього сектору (недержавних організацій) в питаннях соціально-педагогічної роботи?

3.Складіть банк неурядових організацій соціального спрямування, які працюють у нашому регіоні.

4.Узагальніть досвід роботи однієї неурядової організації соціального спрямування.

5.Створіть програму волонтерської ініціативи, спрямовану на соціально-педагогічну підтримку однієї із вразливих категорій дітей та молоді.

6. Проаналізуйте Закон України «Про волонтерську діяльність» (останню редакцію). Покажіть його сильні сторони та проблемні місця.

Тема 2.16. Професійна деформація особистості соціального працівника та прийоми й техніки попередження і подолання професійного (емоційного) вигорання фахівців соціальної сфери.

1.Чи впливає наявність професійного відбору на попередження професійної деформації особистості соціального працівника/педагога.

2.Підберіть із психолого-педагогічної літератури методики самопомоги при стресах, конфліктних ситуаціях.

3.Підберіть казки, притчі, життєві історії для роботи зі спеціалістами з метою терапевтичного впливу у ситуаціях загрози професійного вигорання.

4. Ознайомтесь зі змістом методики В.В. Бойко (див. посібник: *Методи та технології роботи соціального педагога / Авт.-упоряд. С.П.Архипова, Г.Я.Майборода, О.В. Тютюнник. Навч. пос. – К.: Слово, 2011. –*

С.484-493) та проведіть дослідження щодо виявлення симптомів емоційного вигорання соціальних педагогів, практичних психологів, учителів під час практики

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Теорії та технології соціальної роботи» здійснюється на основі результатів поточного оцінювання і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Теорії та технології соціальної роботи» є залік (5 семестр) і екзамен (6 семестр).

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, робота в малих групах, індивідуальна робота здобувачів освіти, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожен з форм роботи визначено у таблиці 2 силабусу освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 40.

Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента, де формою контролю є залік – 100 балів. У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента, в якому формою контролю є екзамен становить 40 балів.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах зі спеціальності, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної роботи у вигляді письмового або комп'ютерного тестування та проводиться або під час навчального заняття (його частини), або у позааудиторний час. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо з дисципліни підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК (навчальної дисципліни). Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти. Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг або у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо дедайннів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагиату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V. Підсумковий контроль

В 5 семестрі формою підсумкового контролю є залік, що полягає в оцінці знань здобувачів освіти під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силябусом освітнього компонента в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного

оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100. На ліквідацію академічної заборгованості (складання заліку) виносяться тестові завдання та практичні вправи, які складаються відповідно до питань, винесених на залік.

Іспит (6 семестр) проводиться у вигляді письмового або комп'ютерного тестування. Здобувачам освіти пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань (по 2 бали). Максимальна оцінка за іспит – **60 балів**.

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Тестові завдання складаються відповідно до питань, винесених на залік/іспит.

Програма заліку/іспиту затверджується на засіданні кафедри.

Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Перелік питання до заліку та екзамену.

Перелік питань до заліку (5 семестр)

Змістовий модуль 1. Соціальна робота як взаємозв'язок теорії і практики.

Характеристика базових теорій та моделей соціальної роботи

1. Нові підходи до процесу формування дефініцій та визначень соціальної роботи ХХІ століття (за матеріалами Міжнародної федерації соціальних працівників).
2. Структура сучасної соціальної роботи. Розвиток соціальної роботи як сфери практичної фахової діяльності, галузі науки та навчальної дисципліни.
3. Система закономірностей і принципів соціальної роботи.
4. Методологічні, організаційно-розпорядчі, соціально-політичні, психолого-педагогічні принципи соціально-педагогічної роботи. Прийняття професійних рішень у соціальній роботі.
5. Передумови виникнення теорії соціальної роботи в зарубіжних країнах та Україні. Сучасні уявлення щодо призначення теорій соціальної роботи.
6. Еволюція методології соціальної роботи. Класифікація теорій та моделей соціальної роботи.
7. Загальна характеристика психологічно орієнтованих теорій (моделей) соціальної роботи (психодинамічна, когнітивно-біхевіористська (поведінкова) та гуманістично-екзистенційна моделі).
8. Застосування ключових технік психодинамічної моделі: перенесення, контрперенесення, інтерпретації в практичній індивідуальній та груповій роботі з клієнтами.
9. Особливості когнітивно-біхевіористської моделі соціальної роботи: раціонально-емотивна терапія А.Елліс, когнітивна терапія А. Бека, реальнісна терапія В. Глассера.
10. Основні теоретичні засади та практичні інструменти гуманістично-екзистенційного підходу в соціальній роботі.
11. Загальна характеристика соціологічно орієнтованих теорій (моделей) соціальної роботи (системна теорія, соціально-екологічна теорія, соціально-радикальна модель).
12. Характеристика використання ефективних методів (підходів) в рамках соціально-екологічної моделі (метод сімейного центру, метод навичок, метод життєвої моделі, модель екосистем).
13. Застосування комплексних (біопсихосоціальних, холістичних) теорій та моделей у соціальній роботі
14. Загальна характеристика кризового втручання як методу професійної практики в діяльності соціальних служб країн Заходу та вітчизняних соціальних агенцій.
15. Використання елементів зосередженої на завданні моделі в практичній соціальній роботі.

16. Сімейна терапія та психосоціальна терапія як ефективні моделі соціальної роботи в сучасних умовах.
17. Використання у сучасній соціальній роботі феміністичних підходів і практик.
18. Сучасні концепції, важливі для соціальної роботи: якість життя, ексклюзія (соціальне виключення) і інклюзія (включення), стигма та дискримінація.
19. Імпаурмент/наснаження й активізація як базові моделі й практики в сучасній соціальній роботі. Резильєнс (стресостійкість) в роботі з клієнтами, які зазнали впливу надзвичайних обставин.
20. Характеристика методів соціальної роботи за ступенем згуртованості (об'єднаності) її об'єктів.
21. Характеристика методів соціальної роботи за їх змістом і характером.
22. Місце індивідуальної роботи в практичній соціальній роботі. Об'єкт індивідуальної роботи. Порівняльний аналіз моделей індивідуальної соціальної роботи.
23. Техніки і прийоми індивідуального інтерв'ю в соціальній роботі.
24. Поняття й призначення методу групової роботи.
25. Види і класифікація груп: соціологічний, соціально-психологічний і педагогічний підходи.
26. Принципи групової соціальної роботи. Організація, зміст й етапи соціальної роботи з групою.
27. Технологія здійснення групової психолого-педагогічної терапії (на прикладі тренінгу, діяльності груп взаємодопомоги).
28. Характеристика різних підходів до визначення громади. Робота в громаді як метод соціальної роботи.
29. Методи, моделі та технології соціальної роботи в територіальній громаді.
30. Діяльність соціального працівника/ФСР щодо розвитку громади.

Перелік питань до екзамену (6 семестр)

Змістовий модуль 2. Загальні (функціональні) технології соціальної роботи. Особливості соціальної роботи в різних сферах життєдіяльності людини

1. Сутність і види соціальних технологій. Специфіка й класифікація технологій в соціальній роботі.
2. Соціальна діагностика та її значення в соціальній роботі.
3. Загальні проблеми соціальної діагностики. Принципи й рівні соціальної діагностики.
4. Методи і технології соціальної діагностики в роботі з клієнтами.
5. Поняття соціальної експертизи, її функції та завдання. Організаційні моделі та методи соціальної експертизи.
6. Сутність і зміст соціальної терапії, її головні моделі.
7. Основні форми і методи терапевтичного впливу, що застосовуються в соціальній роботі.
8. Соціальна профілактика як напрям соціальної роботи. Структура процесу соціальної профілактики, її основні процедури.
9. Мета, об'єкти соціально-профілактичного впливу, види та рівні соціальної профілактики.
10. Стратегії, тактики та методи профілактичного втручання (інтервенції) соціального працівника/педагога/ФСР.
11. Сутність, мета і завдання соціальної реабілітації, її об'єкти та суб'єкти.
12. Технології здійснення соціальної реабілітації особистості та сім'ї.
13. Соціальне консультування: призначення, сутність і зміст. Основні принципи та види соціального консультування.
14. Індивідуальне консультування як стратегія втручання в соціальній роботі. Техніка соціального спілкування з клієнтами в процесі індивідуальної консультативної допомоги.
15. Методика психолого - терапевтичного консультування по телефону. Помилки та ілюзії телефонної консультації.

16. Мета і основні завдання посередництва, його види і форми. Форми посередництва в соціальній роботі.
17. Методика та технології посередницької діяльності соціального працівника/ФСР.
18. Зміст технологій зв'язку з громадськістю (PR) в соціальній роботі.
19. Методики організації зв'язків з засобами масової інформації в соціальній роботі.
20. Рекламно-інформаційні технології в соціальній сфері. Соціальна реклама і соціальні інформаційні кампанії: спільне та відмінне.
21. Інформаційно-роз'яснювальні технології в соціальній роботі.
22. Типологізація сімей. Характеристика загальних і специфічних соціальних проблем сімей.
23. Соціально-педагогічна допомога, спрямована на гармонізацію сімейних стосунків.
24. Основні види і форми соціальної допомоги сім'ї.
25. Методики соціально-педагогічної роботи з різними типами проблемних сімей.
26. Типові рекомендації щодо здійснення різних видів соціальної роботи з неблагополучною сім'єю.
27. Оцінювання потреб сім'ї як базова технологія соціальної роботи. Процедура оцінки потреб дитини та сім'ї.
28. Зміст поняття інвалідності в сучасних умовах. Інвалідність у дітей як соціальна проблема.
29. Соціально-політичні й правові аспекти допомоги дітям та молодим людям з інвалідністю.
30. Характеристика сімей, що мають дітей з інвалідністю.
31. Сім'я як активний фактор реабілітації та соціальної адаптації дитини інвалідністю. Соціально-педагогічна робота з батьками, котрі мають дітей з відхиленнями у розвитку.
32. Специфіка перебування дітей з інвалідністю у сім'ях та перебудова внутрішньосімейних стосунків.
33. Сутність абілітації та реабілітації в роботі з дітьми з інвалідністю. Недопущення соціальної депривації дітей з обмеженими можливостями.
34. Технологія соціальної реабілітації дітей та молодих людей з обмеженими можливостями.
35. Молодь як особлива соціально-демографічна група. Соціально-психологічний портрет молоді. Основні соціальні проблеми молоді.
36. Технології соціальної роботи з молоддю.
37. Соціальне становище жінок у суспільстві. Основні пріоритети соціальної політики щодо покращення становища жінок у суспільстві.
38. Моделі соціальних служб для жінок, що набули поширення в західній практиці соціальної роботи з жінками.
39. Технології соціальної роботи з жінками в умовах сучасної України. Зразки вітчизняного досвіду.
40. Неурядові організації соціального спрямування. Відмінності між державними та неурядовими організаціями в соціальній сфері.
41. Роль неурядових організацій у вирішенні соціальних проблем сімей, дітей та молоді.
42. Мотиви участі молоді у волонтерській роботі. Технологія залучення людських ресурсів до волонтерського руху в соціальній сфері.
43. Волонтерські групи як ресурс соціального потенціалу державних чи територіальних соціальних служб і НДО.
44. Зміст, форми та методи діяльності волонтерів в умовах мережі центрів соціальних служб та недержавних організацій, в умовах закладу вищої освіти.
45. Соціальний статус та психологічні особливості людей похилого віку.
46. Специфіка перебування людини похилого віку в сім'ї. Проблеми насилля щодо них в сім'ї.
47. Зміст, форми та методи соціальної роботи з людьми похилого віку.

48. Сучасні технології соціальної роботи з людьми похилого віку. Досвід створення груп самодопомоги та реалізації інших соціальних проектів.
49. Соціальна реабілітація та допомога людям похилого віку в світі та Україні.
50. Зміст діяльності закладів соціальної підтримки людей похилого віку та одиноких громадян.
51. Соціально-психологічна служба в навчальному закладі, її призначення, головні завдання, функції та напрями роботи.
52. Типові технології роботи соціального педагога у навчальному закладі (школі, ПТУ).
53. Фактори професійної діяльності, що істотно впливають на деформацію особистості соціального педагога /соціального працівника.
54. Синдром професійного вигорання як результат негативної професійної деформації, його вияви та симптоми.
55. Деякі шляхи профілактики, мінімізації та подолання професійного вигорання соціального педагога/соціального працівника.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять за темами 1.1-1.13

3(3,5) бали - оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

2 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

1 бал - оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

0 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять за темами 2.1-2.16

4(3,5) бали - оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

2 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст

теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

1 бал - оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

0 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік (V семестр)

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90 – 100	Відмінно	A	відмінне виконання
82 – 89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75 – 81	Добре	C	загалом хороша робота
67 – 74	Задовільно	D	непогано
60 – 66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1 – 59	Незадовільно	F _x	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Все про соціальну роботу : навч. енциклопед. словник-довідник / [За ред. В. М. Пічі. Вид. 2-ге, виправлене, перероблене та доповнене]. Львів: «Новий Світ 2000», 2013. 616 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. редакцією проф. І. Д. Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум. 2013. 536 с.
3. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога. К. : Слово, 2018. 240 с.
4. Іванова І.Б. Методи соціальної роботи (на основі Державних стандартів соціальних послуг): навч. Посіб. К.: Університет «Україна», 2018. 302 с.

5. Карпенко О. Г., Романова Н. Ф. Теорія та практика соціальної роботи [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ. К. : Слово, 2015. 402 с.
6. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота: теорія і практика [підручник]. 2-е вид. К: Каравела, 2015. 368 с.
7. Методи та технології роботи соціального педагога / Авт.-упоряд. С.П.Архипова, Г.Я.Майборода, О.В. Тютюнник. Навч. пос. К.: Слово, 2011. 496 с.
8. Петрович В.С. Лях Т., Лехолетова М., Спіріна Т. Соціально-педагогічна робота з батьками щодо підтримування ними дітей у період війни. *Ввічливість. Humanitas*, 2022. № 2, С. 24–30.
9. Петрович В.С. Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента «Теорія та технології соціальної роботи». *Соціальна робота: навчально-методичне забезпечення ОПП Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота освітнього ступеня Бакалавр* / за заг. ред. С. Чернети, Н. Корпач. Луцьк : Волинськ.. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 822 с. С. 313-367.
10. Пірен М. І. Соціальна робота у територіальній громаді: теорія та практика [Текст] : підручник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 328 с.
11. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
12. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України № 2558-III від 21.06.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2558-III>
13. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
14. Слосанська, Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи : монографія. Тернопіль : Осадца Ю. В. 2018. 381 с.
15. Соціальна робота в Україні : навч. посібник / за заг. ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової. К., 2014. 256 с.
16. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. 1. *Сучасні орієнтири та ключові технології* / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
17. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 2 / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / За заг. ред.: Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с
18. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики [Текст] : монографія / За редакцією В. Петровича, С. Чернети. Луцьк : ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 340 с.
19. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями / Капська А.Й., Пеша І.В., Міхєєва О.Ю., Соляник М.Г. К.: «Видавничий Дім "Слово"», 2015. 328 с.

Додаткова література

1. Активні методи просвітницької діяльності у профілактиці ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки: посібник для спеціалістів приймальників-розподільників, притулків для неповнолітніх та виховних колоній/ За заг. ред. Р.Г.Вайноли, Т.Л. Лях. К.: ТОВ «Перфект Стайл», 2007.
2. Бондаренко Н.О. Соціальна діагностика: підручник / Н.О. Бондаренко. К.: О.В.Ямчинський. 2021. 240 с.
3. Грабовенко Н.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самот. роб. студентів з дисципліни «Методи соціальної роботи» (для бакалаврів). К.: МАУП, 2018. 48 с.
4. Кейс-менеджмент внутрішньопереміщених осіб : методичні рекомендації. URL : <http://ekmair.ukma.edu.ua/>.
5. «Кроки по життю»: методичний посібник для виховної роботи з учнями 9-10 класів з питань профілактики негативних явищ та підтримки психосоціального здоров'я молоді України / автори-упорядники А. А. Калініна, В. С. Петрович, О. В. Рясна та ін. ; за заг. ред А. В. Калініної та В. С. Петровича. К., 2022. 412 с.
6. Кубіцький С.О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: Навч. посіб. 3-те вид. доп. і перероб. К.: Міленіум, 2015. 300 с.

7. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
8. Кучер, Г. М. Соціальна робота з вразливими категоріями населення в умовах територіальної громади : монографія. Київ : Ямчинський О., 2021. 266 с.
9. Лопушняк Г. С. Державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи: сутнісно-проблемні аспекти *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2014. № 2. С. 491-499. URL: <http://nbuv.gov.ua/>.
10. Петрович В.С. Групи взаємодопомоги батьків дітей із інвалідністю як складова соціальної підтримки в громаді. *Humanitas*. 2021. № 2, С.36–43.
11. Петрович В.С. Нові підходи у профілактиці ВІЛ/СНІДУ та інших соціально небезпечних захворювань у громаді. *Проблеми та перспективи розвитку територіальних громад в соціальній сфері*: матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 24 вересня 2021 р.). Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. С. 68-73.
12. Петрович В.С. Я хочу бути тренером: настільна книга тренера-початківця : метод. рекомендації. 3-е вид. доповн. і переробл. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2017. 60 с.
13. Петрович В., Лютий В. Профілактика ВІЛ та соціально-небезпечних явищ серед дорослих: досвід «Програми 15». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Педагогічні науки»*. Луцьк, 2019. №2(386). С. 115-127.
14. Петрович В. С. Теоретичні засади профілактичних інтервенцій у підлітковому середовищі (на прикладі «Програми 15»). *Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір*: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (28-29 травня 2019 року) [Текст] / заг. ред. А. В. Лякішевої. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2019. С.200 -203.
15. Практикум із соціальної роботи : навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. М. Шевчук ; [рец.: Н. М. Коляда, І. В. Албул, О. Д. Балдинюк]. Умань : Візаві, 2021. 109 с.
16. Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій: підхід резилієнс : посібник з проведення тренінгу / Н. Гусак, В. Чернобровкіна та ін. ; за заг. ред. Н. Гусак. Київ : НаУКМА, 2017. 174 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/>.
17. Семигіна Т. В. Міжнародна соціальна робота: глобальні пріоритети соціального розвитку і нове визначення соціальної роботи *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2015. URL: <http://nbuv.gov.ua/>.
18. Система соціального захисту в Україні : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос ; [рец.: Рассказова О. І., Кучер Г. М., Кравченко О. О.]. Умань : Візаві, 2021. 174 с.
19. Сковчок, М. О. Організаційно-змістові засади надання соціальних послуг у сільській місцевості : дис. ... д-ра філософії : 231 : захищена 14.05.2. Умань, 2021. 223 с.
20. Соціальна робота на підприємстві : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: Л. А. Моргай ; [рец.: Коляда Н. М., Рассказова О. І., Кучер Г. М.]. Умань : Візаві, 2021. 221 с.
21. Соціально-педагогічна підтримка дітей та учнівської молоді : монографія / [Алексєєнко Т., Жданович Ю. М., Малиношевський Р. В. та ін.] / за заг. ред. Т. Ф. Алексєєнко. К. : ТОВ "Задруга", 2017. 168 с.
22. Теорія та історія соціальної роботи : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. О. О. Матрос ; [рец.: Коляда Н. М., Албул І. В.]. Умань : Візаві, 2020. 250 с.
23. Технології соціальної роботи за місцем проживання : навч. посібник / укладачі Іващенко К. В., Коцур І. В. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2015. 101 с.
24. Шмагалські Є. Самопомога : технологія соціальних / Є. Шмагалські, Й. Маршал, П. Йордан. – Київ : Ресурсний центр «Гурт». URL: <http://gurt.org.ua/>.

25. Midgley J. and Conley A., eds. (2010), Social work and social development: theories and skills for developmental social work. New York: Oxford University Press. IFSW and IASSW (2014). Global Definition of Social Work. Retrieved from: <https://www.ifsw.org/global-definition-of-social-work>
26. Ife, J. W. (2013). Community development in an uncertain world: Vision, analysis and practice. Cambridge: Cambridge University Press Dominelli L. Social Work in a Globalising World / Lena Dominelli. Oxford: Polity Press, 2010. 224 p.
27. Healy L. M. International Social Work: Professional Action in an Interdependent World [2nd ed.] / Lynne M. Healy. New York: Oxford University Press, 2008. 432 д.
28. Goud N., Taylor I. Reflective Learning for Social Work: Research, Theory and Practice. Routledge, 2017, 176 p.
29. Social Work Treatment: Interlocking Theoretical Approaches/ Turner F.J., ed. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2017. 648 p.
30. Lovelock R., Lyons, K., Powel J. Reflecting on Social Work Discipline and Profession. London: Routledge, 2017. 262 p.
31. Social Work Treatment: Interlocking Theoretical Approaches/ Turner F.J., ed. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2017. 648 p

Інтернет-ресурси

- Електронні бібліотеки. <http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/>
- Офіційний сайт Міністерства соціальної політики. <http://www.mlsp.gov.ua/>
- Офіційний сайт Міністерства освіти і науки. [http:// mon.gov.ua](http://mon.gov.ua)
- Веб-ресурс «Громадські ради». <http://gromrady.org.ua>
- Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину «Єднання». <http://www.ednannia.kiev.ua>
- Сайт «Громадський простір». <http://www.civicua.org.ua>
- Соціальна робота в Україні: теорія і практика: науково-методичний журнал. <http://www.irbis-nbuy.gov.ua>